

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Št. 46.

V Ljubljani, dne 10. oktobra 1912.

Leto VII.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica šte. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.-
poluletna . . . „ 2.-
četrtletna . . . „ 1.-
Posamezna št. „ 0.10

Železniški delavci pozimi.

Zima se bliža. Delavcu prinaša ta mrzla starka samo težave in skrbi. Stroški se mu silno zvišajo, dohodkov ima pa toliko, kot poleti. Treba je kurjave, obleke, obutvi zase, za otroke; znano je tudi, da želodec pozimi več potrebuje: zdaj si pa mislimo strašno reč: delavca pozimi brez dela, brez zaslužka. Ponavljamo: ta reč je strašna in vendar je ravno zima, zlasti v letih, ko je malo snega za mnoge delavce čas, ko največkrat pridejo ob zaslužek. Vsem takim revežem, ki so gotovo mnogo večjega usmiljenja vredni in potrebni, nego tisti, kateri prosijo od hiše do hiše, se drugače ne more pomagati, nego z zavarovanjem za čas, ko nimajo dela. Nekaterim, zlasti ki so v državni službi, se pa pač da že sedaj polajšati njihov obupni stan.

Pri tem mislimo poglavitno na železniške delavce, ki so na dan plačani, v prvi vrsti prožne delavce, ki spadajo pod sekcijo za vzdrževanje proge, pa tudi skladiščne dninarje. Ta članek pišemo zlasti z ozirom na izkušnje lanskega leta. Zima je bila lepa, snega malo in prožni delavci so stradali, da je vse pokalo. Očetje, blagoslovljeni s kopo otrok, ki so bili že po 10 let in še več pri provizijskem zakladu zavarovani, so ostali za daljši čas brez dela in brez zalužka. Kam naj pa gre ta človek? Kje naj pa dobi pozimi dela. Obrtnik in kmet ga zapodita, češ, kjer si poleti, pa bodi še pozimi. In če bi tudi dobil delo, saj ga ne more sprejeti. Drugi dan naj pade sneg, naj prigrmi kak plaz, ali naj se kaj drugega zgodi na progi, pa mora k železnici, sicer je tam sploh ob kruh.

Še nekaj smo opazili lani, kar je pa pravzaprav nekaj zelo starega. Dninarje zapode časih prav brez vzroka ali brez vsake preiskave. Zlasti pozimi, če sploh manjka dela, zadostuje najnavadnejša reč, ki si jo kdo iz trte zvije, da mora delavec zapustiti železniško službo, dasi je morda že več let plačeval v provizijski zavod. To ne gre. Tudi dninarja se ne bi smelo odpustiti brez preiskave, ne da bi se mu dala priložnost zagovarjati se.

Zato pa stavimo na železniško upravo ti-le dve zahtevi: Prvič se mora poskrbeti, da tudi

dninarji pri državnih železnicah niso brez dela in brez zaslužka pozimi. Drugič se pa mora disciplinarno postopanje pravično urediti tudi za dnevno plačane delavce.

V tem zmislu so krščansko - socialni poslanci že v državnem zboru vložili predlog. Našim poslancem toplo priporočamo to reč in obenem smo prepričani, da bo naša železničarska organizacija tudi v tem oziru storila, kar more. Dobro bi bilo, da bi se pred zimo na železničarskih shodih to sprožilo in sklepi o tem poslali, kamor gredo.

Med brati in sestrami.

Iz Idrije. Te dni je ponavljajo sedem dijakov izpit za celo realko na naši srednji šoli. Ker niso mature dostali v juniju in so padli za dva meseca, so hoteli sedaj popraviti. Deželni nadzornik Hubad je bil navzoč. Napravili so izmed sedem dijakov štirje izpit in dva celo bolj po milosti, trije so pa padli za celo leto. »Slovenski Narod« tega ne poroča, pač pa pravi, da je bil pouk pri naših uršulinkah škandalozen, ko je 28 učenek delalo izpit čez osmi razred pod strogim nadzorstvom tudi deželnega šolskega nadzornika g. Levca, a so ga vse dostale, nobena ni padla. Nune so po »Narodovem« mnenju nekvalificirane za pouk, ko pokažejo take uspehe, profesorji na realki so pa kvalificirani za pouk, ko jim toliko učencev pade pri skušnjah. Od dopisnika, ki je s težavo prilezel do četrte šole, a tam dal slovesno obljubo, da se ne povrne na zavod in dobil radi tega po milosti spričevalo dovršene četrte šole, ne moremo pričakovati, da bi znal stvarno soditi uspehe pri pouku. In ker mu znanja manjka, pa nadomesti v lažjo in onim, ki resnico poročajo, meče v obraz, da cigansko lažejo. Saj se ne bi ozirali na take nekvalificirane izbruhe, a ravno sedaj se gre za to, ali dobimo rudarji one olajšave pri nunah, katere smo prosili zadnjič od ministra ali ne. Idrija je daleč od Dunaja, to čutimo rudarji prav zelo ravno glede šole. In kadar smo kaj prosili, so bili že kakih zahrbtni napadi in lažnjiva poročila, ki so večkrat spodobile naše prošnje, in naši poslanci so imeli težko

stanje, da so ujeli kako drobtino. Imamo več tujih neprijateljev, a sedaj pridejo še domačini, ki hočejo nam odjesti ono dobroto, katero nam je minister že napol obljubil. Kako naši meščani sodijo o nunski šoli, naj pove obisk tekočega novega šolskega leta. V otročjem vrtcu je sedaj vpisanih in jih obiskuje šolo 103, a v gospodinjski šoli je 42 deklet. Ko se je zavod ustanovil, se je računalo komaj na polovico toliko obiskovalcev po idrijskih razmerah, in se reklo, da ne bode zavržen denar za te šole, ako je le 50 otrok v otročjem vrtcu in na leto le do 20 deklet v gospodinjski šoli. Letos jih je torej več kot še enkrat toliko, najbrž, ker so po »Narodovem« dopisniku nune nesposobne za pouk. Kdo tedaj cigansko laže? Ali »Naša Moč«, ali »Slovenski Narod«?

Sava. Na shodu Strokovnega društva dne 6. oktobra predaval nam je gospod profesor Marinko v jako poljudnem govoru o potrebi delavske organizacije. Poziva delavstvo, naj se v obilnem številu organizira v strokovnih društvih, potem si je tudi mogoče izvojevati svojih pravic ter je možno delavstvu vplivati tudi na poslance, da mu pomagajo. Gospod govornik nam to pojasni tudi z mnogimi zgledi. Delavstvu je mogoče kaj trajnega doseči le, ako je združeno, ker s posameznimi delavci dela lahko delodajalec kar hoče, pa pred vsem organiziranim delavstvom ima tudi delodajalec strah. S tem bi se tudi močno omejili štrajki. Govori tudi o bratovski skladnici, kjer bi bilo mnogo potrebno preurediti. Organizacija ima tudi gledati, da se od delodajalca vse dobi, kar je dogovorjeno. Organizirati se je pa le mogoče v Strokovnem društvu ali pa pri Jugoslovanski Strokovni Zvezi, ker socialna demokracija ni na pravi poti. Kar ona zahteva, ni izvršljivo, ker glavni temelji so se ji že podrli. Brez socialne demokracije je mogoče kaj doseči. Zato je naš glavni namen, da se močno organiziramo v svojih strokovnih društvih. — Po shodu se je debatiralo o pokojnini, katera je vpeljana v največjo nezadovoljnost delavstva ter omenjalo par kričečih slučajev. Delavstvo zato želi in zahteva popolno preuredbo bratovske skladnice. Nabralo se je obenem tudi nekaj podpore za nekega tovariša, ker je že dolgo holan.

Guy de Maupassant:

Naš Tone.

Nekega večera, ko se nasiti, noče več jesti in ustane. Tone ga pa trdno drži in ga s svojima težkima rokama tako močno posadi, da se zlomi stol, na katerem sedi.

Vse se krohota. Tone dvigne svojega pujska, kakor da bi hotel obvezati kako rano in zakriči: »Če že nočeš jesti, pa vsaj pij«. In poslali so po žganje v bližno gostilno.

Vojak gleda jezno okolu sebe. Kljub temu pije, pije toliko, kolikor hoče. Tone mu pa pomaga, kar le more. Tonetu od obilo zavžite pijače žare lica, a neprestano naliva in kriči: »Na tvoje zdravje!« Prus zliva kozarec za kozarcem žganja v grlo, ne reče pa niti besedice.

To popivanje je podobno boju, bitki, maščevanju. Vsak hoče pokazati, da prenese več kot njegov tekmeč. Oba sta natrkana, ko liter izpraznita, a zmagal ni eden ne drugi. Naslonjena eden na drugega zapustita hišo. Jutri nadaljujeta.

Opotekata se, ko korakata za vozom, ki ga dva konja vlečeta.

Prične snežiti. Noč postaja zato svetlejša. Oster mraz prešinja moža in poviša njunino pijanost. Anton ni zadovoljen, ker ni zmagal in se zabava tako, da suje svojega pujska z ramami, da bi ga prekucnil v obcestni jarek. Prus se mu umika in vsakokrat jezno zakriči nekaj

nemških besedi, vsled česar se kmet glasno krohota. Končou Prusa zjezi in ko ga še enkrat hoče suniti, ga s pestjo tako močno udari, da manjka le malo, da Francoz ne pade.

Žganje in jeza starca zbesnita. Popade Prusa, ga nekaj trenutkov trese kakor malo dete in ga nato z eno roko orže na drugo stran ceste. Zadovoljen je, prekriža roki in se zopet smeji.

Vojak zopet vstane, razoglav je, čelada je padla z glave, potegne svoj bajonet in se vrže na Antona.

Ko to stavec vidi, pograbi debelo bičevo držalo. Ko se približa vojak s pripognjeno glavo, pripravljeno, da starca usmrti, vjame stavec klino, ki naj bi njegovo truplo prebodla in z držanjem vojaka tako udari po glavi, da se zgrudi na tla.

Nato pa gleda topo na telo, ki se še zgane in potem mirno brez gibljaja leži. Sam sebi se čudi in strah ga je. Pripogne se, obrača truplo in je ogleduje. Mož miži, mal curek krvi rdeči sneženo odejo.

Naš Tone zgubi popolnoma prevdarnost in obstoji, medtem ko peljeta konja voz naprej.

Kaj li naj stori? Ustrelili ga bodo, požgali mu hišo in vso okolico opustošili. Kaj storiti? Kako naj truplo skrije in vara Pruse. Čuje, da se bližajo glasovi. Prestraši se, poišče čelado, jo posadi svoji žrtvi na glavo, jo dvigne, nese in vrže na gnoj. Ko se pripelje domov, že ugane, kaj da naj stori.

Z negotovimi koraki hodi poleg svojega voza in premišlja, kaj da naj stori. Izhoda ne dobi. Misli, da je že izgubljen. Pride domov in pelje voz do gnojišča. Spomni se, da, če voz prekucne, Prusa gnoj popolnoma pokoplje. Hitro prekucne voz.

Prus je popolnoma pod gnojem pokopan. Tone z vilami poravnava kup in posadi vile v zemljo. Nato pokliče hlapca, in mu ukaže, da naj konje spravi v hlev, sam se pa poda v spalnico.

Vleže se in tuhta, kako naj svoje hudodelstvo zakrije, a rešilne misli ni, njegov strah se mu za to pomnoži, ko nepremično leži. Ustrelili ga bodo! Mrzel znoj mu rosi čelo, zobje šklepetajo, vstane, ker v postelji ne more več mirno ležati.

Gre v kuhinjo, kjer vzame steklenico žganja in pride zopet v spalnico. Izpije dva polna kozarca, pijanost se pomnoži, ne da ga mine strah. »Nekaj lepega sem napravil, stari tepec,« zmerja samega sebe.

Vso stvar zasukava na vse strani in premišlja. Išče pojasnil, izgovorov, od časa do časa osveži suhi ustnici s krepkim požirkom žganja.

Ničesar se ne spomni, da se reši iz zagate. Opolnoči zalaja njegov pes. Starec se zelo prestraši, ves se strese pri vsakem pasjem lajanju.

Zgrudi se na stol. Nogi sta kakor razbiti. Top je strahu. Ne more se več držati pokonci in prestrašen čaka, če pes zopet zalaja.

Sava. Vsakdo ve, koliko se je že od naše strani delalo na to, da bi pri naši tovarni ne delali prisiljenci. Večkrat se je zgodilo, da je delavstvu manjkalo dela, a prisiljenci so delali. Sedaj jih je vendar slana vzela ne v škodo delavstva. Kakor se sliši, menda za vedno.

Sava. Delavci in delavke K. O. D. zdramite se ter pristopite vsi k strokovnemu društvu ali pa k Jugoslovanski Strokovni Zvezi, ker društva imajo najboljši namen za delavstvo, v boleznih podpirati svoje člane, ako se komu krivica godi, je organizacija pripravljena posredovati. Iz nekaterih oddelkov se sliši dosti žalostnega, kako se delavce šikanira, dostikrat po nedolžnem, da še kdo sam ne ve, zakaj je kaznovan ali zmerjan. Treba bi bilo take mojstre z imenom objaviti, da vsak delavec take pijavke pozna.

Javornik. Podpisani se pristrčno zahvaljujem Strokovnemu društvu za podporo pet kron, kakor tudi vsem darovalcem, ki so dne 6. oktobra na shodu Strokovnega društva zbrali zame znesek osem kron 44 vin. Pristrčna hvala! — Janez Žnidar, bivši član Strokovnega društva.

Shod v Idriji.

V soboto, dne 5. t. m. se je vršil v Idriji zelo dobro obiskan shod, na katerem je govoril poslanec Gostinčar. Omenjal je nezdrave notranje razmere, kakor tudi denarno stanje države. Socialno delo ne gre naprej, ker ni soglasja in sigurnosti med vlado in parlamentom. Nemci in tudi vlada nočejo ničesar slišati o narodni enakopravnosti, zato se ob tem vprašanju razbija socialna zakonodaja. Razmere na Hrvaškem so vsled madjarskega šovinizma postale neznozne. Hrvatski narod je oropan ustavnega življenja. Ne sme se družiti in ne zborovati. Tisk se zatira s konfiskacijami najnedolžnejših notic. Hrvatsko-slovenski klub je potom interpelacije dobil od ministrskega predsednika dragoceno izjavo, da je na tem neredu zainteresirana tudi naša državna polovica, toda zgodilo se do sedaj še ni nič. Zato je potrebno, da se tesneje združijo Hrvatje in Slovenci v obrambo svojih pravic. To se je tudi zgodilo s tem, da se je sestavil odbor, ki zastopa Hrvate in Slovence.

Velika nevarnost preti posebno delavstvu od organizacij velikega kapitala. Karteli odirajo ljudstvo, kolikor se jim ljubi, nasproti pa pritiskajo na delavstvo na celi črti. Govoril je dalje o raznih davčnih predlogih in izražal upanje, da pride čas, ko se bodo davki nalagali pred vsem onim, ki dejansko lahko plačajo.

Gospod dekan Arko predlaga, da se izreče priznanje glede združenja Slovencev in Hrvatov, kar shod soglasno odobri.

Okno v svet.

Južna železnica se je dozda ob vsaki reči, ki naj bi bila nekoliko boljše razmere uslužbencem, krčila in lomila, češ, da ne more, ker ima izgubo. Delničarji so ob vsaki taki priliki zajamrali, kot bi jim drugi dan zavoljo kakega delavskega priboljška zmanjkalo za sol. Direkcija je bila pa splošno nekoliko bolj pametna in se je držala vsaj v nekoliko načela, da se pri

Velika ura bije pet. Pes se še ne pomiri, stavec bi kmalu zblaznel. Končno vstane, da izpusti z verige, da ga mu ne bo treba poslušati. Stopi doli, odpre duri in stopi v noč.

Sneži še vedno. Vse je belo, le stene gospodarskih poslopij na dvoru štrle kakor črni madeži. Mož stopi k pasji kolibi in vidi, kako pes prestrašen vleče verigo. Izpusti ga. Pes poskoči in obstane pred gnojevim kupom.

Tone se po vseh udih trese in jeclja. Kaj se je pa zgodilo, zlomkova žival? Stopi nekaj korakov naprej in jeclja: »Kaj se je pa zgodilo, prebita žival?« Bistro gleda.

Na kupu gnoja sedi moška postava! Prestrašen jo ogleduje. Kar zapazi poleg sebe držaj vil, ki jih je v zemljo sunil. Izruje jih in skoči naprej, a vidi, kaj da se je zgodilo.

Njegov vojak sedi na gnojnem kupu. Ves je zamazan. Gnoj ga je ogrel, zato je zopet oživel in se izkopal iz kupa. Mehanično se je vsedel na kup gnoja, pokrit s snegom in s strjeno krvjo, ves top še po pijači in po izgubljeni krvi.

Zapazil je starca, a je še ves zmeden, da kaj razume in se le premakne, kakor da hoče vstati. Komaj ga pa kmet izpozna, pa zdivia kakor divja zver in škriplje: »Ti si pujske! Nisi li še crknil? Hočeš hoditi in mene ovaditi? A čakaj!«

In dvignil je svoje vile, pa jih je zasadil Prusu do držaja v prsi.

uslužbencih ne sme začeti z umazanim varčevanjem. Letos se je pa tudi pri južni železnici zelo izpreobrnilo. Dne 23. septembra je imel upravni svet sejo, ki je pri nji generalni direktor dr. Weber poročal, da so se dohodki tako povečali, da letos ne bo izgube. Leta 1911. kaže sklepni račun 1,700.000 kron izgube. Večji dohodki se bodo porabili, da se vozni park — kolodvori — proge primerno popravijo in povečajo. Menda pride tudi ljubljanski kolodvor na vrsto. Uslužbenci vseh vrst težko čakajo v Ljubljani in še marsikje drugje, da se kolodvorski prostori razširijo. Kjer je vse na kupu, ni samo nevarnost večja, marveč tudi delo mnogo težje. Delničarji ne bodo imeli topot še nobenih dobičkov. Že več let sem se niso izžrebala 3- in 40-stotna dolžna pisma in seveda se vsled tega tudi dolžnikom ni nič vrnilo. Določeno je sicer, da bi se tako žrebanje moralo vršiti za gotovo število dolžnih pisem, ki bi se tisto leto dolžnikom izplačala, vsako leto dne 1. decembra, toda kjer nič ni, celo cesar izgubi pravico in zato so se morali upniki udati, da se ni žrebalo. To bo tudi letos. Pri imenovanih posojilih je prišla južna železnica v strašne težave, ker je dobila namestu v dolžnem pismu imenovane svote le en del, celo komaj polovico. Vrniti bi pa morala seveda vso svoto. Tu pač ne pojde drugače nego, da bodo lastniki dolžnih pisem dovolili, da se jim dolžna svota primerno zmanjša. Bodi pa, kakor mora: uslužbenci morajo imeti svoje delo na vsak način pošteno plačano.

Elektriziranje državnih železnic pojde vendar-le naprej. Za direkcije v Pragi in Plznu je račun, koliko bi ta reč stala, že domala dovršen. Kjer je vodna moč na razpolago, tam splošno mnogo bolj kaže električni obrat, nego parni. Zgledi v drugih državah (na Pruskem Dessau—Bitterfeld, na Laškem Portedecimo—Busalla pri Genovi) kažejo, da je celo pod gotovimi pogoji elektriziranje ugodnejše za železnice, če se mora sila dobivati iz naprav, kjer se kuri s premogovimi odpadki ali z rudninskimi oljem.

Socialna demokracija v pravi luči.

(P. M. H.)

II.

Kako smešna, neizvedljiva, da naravnost pogubonosna so načela, po katerih hoče socialna demokracija dovesti do sreče in blagostanja človeški rod, ki je tudi sam veliko zakrivil, da se mu ne godi ravno dobro, so spoznali tudi nekateri socialni demokrati sami. Uvideli so namreč, da revolucija, nasilnost nista pravi poti k preobratu, kateri naj bi človeškemu rodu prinesel res obče zaželjeno blagostanje. Zato so se odcepili od radikalne struje, tako, da je sedaj vsaj v Nemčiji socialna demokracija razdeljena v dva tabora, v zmernejši, takozvane »revizioniste« in v radikalce, navadno »marksiste« imenovane. Kako si predstavljajo preobrat marksisti, smo govorili že v prvem članku in bomo še govorili v celi razpravi. Kakor že omenjeno, so »revizionisti« zmernejši; oni namreč še pripoznavajo državo kot legitimno obliko človeške družbe, kateri hočejo po korenitih in časovno primernih reformah pomagati k blagostanju. Zato priganjajo svoje radikalne sodruge, da naj ne

Vojak se je prekucnil mrtev nazaj na kup gnoja, med tem pa stari kmet kakor blazen suva vile v vajakovo telo.

Utrujen preneha in diha sveži zrak

Petelin ži pojejo, stari kmet pa koplje v gnoj luknjo, da prikoplje do zemlje, kjer še vedno koplje z vso silo in močjo.

Ko izkoplje dovolj veliko jamo, sune mrliča z vilami v jamo, ga zasuje z zemljo, ki jo skrbno utrdi, naloži zopet na njo gnoj in z veseljem zapazi, da mu pomaga sneg končati njegovo delo in da zakriva snežna gladina vse sledi.

Nato pa zopet zasadi vile poleg gnojevega kupa in se poda nazaj v hišo. Steklenica z žganjem je še polovico polna. V duško jo spiše, se vleže v posteljo in trdno ter globoko zaspi.

Trezen, miren, na vse pripravljen vstane in jasno vse natančno premisli.

Čez eno uro pa leta po okolici in izprašuje povsod za svojim vajakom. Poišče častnike, ker hoče, kakor trdi, znati, zakaj da so mu njegovega vojaka vzeli.

Ker so znali, kako da sta se razumela, na starca nihče ne misli. Starec sam je poizvedovanju določil gotovo smer, ker je trdil, da se je Prus vsak večer sukal okoli žensk.

Neki vpokojeni orožnik, ki je imel v sosedni vasi gostilno in lepo hčer, je bil aretiran in ustreljen.

kriče vedno in ne kličejo neprenehoma k boju, ampak da naj raje delajo in na podlagi obstoječega družabnega reda s praktičnimi, umestnimi in pametnimi nasveti, kakor tudi z neumornim delom odstranjajo utihotapljena zla in na ta način nastali splošni bedi odpomorejo. Med temi zmernejšimi elementi najdemo med drugimi sodruge von Vollmar, Bernstein, David (ali ne diši to po židih? Op. stav.) in druge! Tako na primer je zapisal von Vollmar: »Popotnik, ki ima pred seboj dolgo in trnjevo pot, ne bo mogel ohraniti svojih telesnih moči čilih, le po pogledu na v megleni daljavi zarisajoči se cilj nad in upov. Gotovo se bo preje izstradal in umrl lakote, kakor pa prišel do cilja. Zato moramo poleg vedno trajnega programa tudi take delavne programe nastavit, ki so godni za čas, v katerem ravno živimo: mi moramo naše moči uporabiti za take posamezne zahteve, ki so primerne sedaj vladajočim najnujnejšim potrebam in o katerih izvedbo z največjo gotovostjo pričakujemo.« (Von Vollmar. Über die nächste Aufgaben der deutschen Sozialdemokratie, 2. Aufl., München 1899—19.)

Te besede nam podajo nekak program zmernejše struje nemške socialne demokracije.

Program, ali bolj jasno rečeno, skupni cilj se ne sme nikdar izpustiti izpred oči, namreč zboljšanje stanja, v katerem se nahaja trpin, človeški rod, a ta cilj naj se doseže mirnim potom. To kažejo tudi besede, ki jih je zapisal von Vollmar v isti knjigi stran 6: »Vse politične in družabne razmere so relativne, so prehodne oblike. Danes obstoječe oblike izrabit, da vplivajo na razvoj jutrajšnjih oblik, to mora biti naša naloga!«

Sodrug v. Vollmar noče revolucije ali nasilnosti, ampak on hoče evolucijo ali razvoj.

V. Vollmar se poteguje tudi za kmeta. On piše namreč: »Polje je ravno tako orodje kmetu, kakor je nož orodje zdravniku ali stružec orodje mizarju. Kmet, mizar in zdravnik ne izkoriščajo ljudstva s svojim orodjem. Zato se jim ni treba bati, da bi jim socialna demokratska revolucija ta orodja iz rok iztrgala; kajti naloga le te je »razlastiti razlastivce«. Kadar bo socialna demokracija gospodar oblasti, . . . ga, namreč kmeta, ne bo motila v njegovem posestvu, ampak mu bo še celo odvzela bremena, ki ga sedaj tlačijo, ga bo oprostila dolgov, mu bo prikrbela strojev, gnoja, semena, živine itd. (Protokoll des Parteitages zu Frankfurt 150.)«

Še bolj odkrito in pametno govori sodrug David: »Socialna demokratska stranka ne hodi politike sovraštva in nasilnosti, ona ne sili slepo z glavo skozi razmere, v katerih je v zmislu radikalcev (marksistov) le še »ona velika odločitev«. To ni nič drugega, kakor izrodek prekućijske fantazije nekaterih socialno demokratskih pisateljev, za kar stranka vso odgovornost odklanja. Stranka zasleduje pošteno politiko. Njen cilj je popolna emancipacija mase ljudstva-delavcev, demokratiziranje in socializiranje našega političnega in družabnega sistema. Do tega cilja pa vodi le pot po načrtu zarisanih, temeljnih in celih reform. (Sozialistische Monatshefte, Märznummer 1904.)«

Kdor čita take izjave, se nehote razveseli. Vsaj so to načela, katera mora odobravati vsak pameten, le količkaj razsoden človek, ki ima le nekoliko sočutja še za trpeči človeški rod. Vsaj so to načela, ki se v bistvu ujema z načeli krščanskega socializma, ki zastopa program na podlagi obstoječega družabnega reda po pametnih, dalekosežnih, temeljnih in dobrozačrtanih reformah, preosnovah rešiti človeka iz bede, v katero ga je pahnila nekoliko lastna krivda, največ pa judovski kapitalizem, posamezni karteli in nečloveško oderuštvo različnih sesavcev ubogega ljudstva!

Hvala Bogu, si misliš, vendar so prišli tudi ti zaslepljenci enkrat do spoznanja! Sedaj pa že smemo upati, da se bližajo človeštvu boljši

Vsa čast pred dejanjem, kakor ga je izpoznati iz naslednjega pisanja Nj. ekselence barona **Freytagh-Loringhoven**, svētika vezelskega plemstva in ruskega pravega državnega sveta v **Arensburgu**, Kommandantenstraße 5, Ősel, gouv. **Livlandija**. — Nj. ekselence piše: »Smatram za svojo dolžnost napram človeštvu, priporočati povsod, kjer le morem izvrsten **Fellerjev fluid** z. v. z. »**Elsafluid**«. Na to krasno sredstvo sem opozoril svojega nekdanjega prijatelja iz za šolskih let, sedaj zdravnika v **Petersburgu**; imel sem pa tudi priliko, nekega drugega petersburškega zdravnika, ki ima ravnotam slovečo lužno kopel, s pomočjo **Fellerjevega Elsafluida** ozdraviti hudega revmatizma v ramah, potem, ko mu **niti lastna sredstva niso mogla pomagati**. Tudi neki zdravnik v **Danzigu** na Pruskem uporablja **Fellerjev fluid** — in tako želim v blaginjo vsega človeštva, da bi se to sredstvo razširilo povsod širom sveta, izumitelju pa prineslo zaslužen slavo.« Upamo, da bodo tudi naši bravci to sredstvo poizkusili. 12 steklenic na poizkušnjo velja franko 5 K pri lekarnarju **E. V. Feller v Stubici**. Elzatr. št. 264 (Hrvatsko).

Zaužijte,

ako ste nahodni, hripavi zaslezeni in če težko dihate, Fellerjev fluid z znamko „Elsafluid“. Mi smo se sami pripravili pri prsni, vratni boleznih itd., o njegovem zdravilnem, kašelj lajšajočem učinku. Dvanajstorica za poskušnjo K 5—, 2 tucata K 8-60 franko. Izdeluje le karnar E. V. Feller v Stubici Elsatrg 264 (Hrvatsko).

in srenejši časi! Ne bo več dolgo in priplavalo bo izza gora solnce resnične sreče, solnce prave zadovoljnosti. Še nekaj potrpljenja, in na zemlji bo začel kraljevati mir, vladati veselje; zginila bo žalost, zginilo za vedno ubožstvo, o revščini ne bo več duha, ne sluha.

A kaj, ko te iz teh veselih sanj prebudi kakor težka, ledena roka žalostna resnica, da je ta zmerna struja socialne demokracije, ki res resno hrepeni po izboljšanju žalostnih sedanjih razmer, v toliki manjšini, da se njena opominjanja ne upošteva, da ne more odločevati, da jo preupijejo radikalnejši elementi, kakor to razvidimo iz obravnav, ki so se vršile ob raznih prilikah.

Tako se je sklenilo leta 1887. v St. Gallenu enoglasno: »Strankarski sestanek je tega prepričan, da se mora glavna pozornost, kakor dosedaj, tudi v bodoče posvetiti kritikujočemu in agitacijskemu delu. (Verhandlungen des Parteitages zu St. Gallen 19.)« Kdor tega ne razume, naj natanko in s pomislekom prebere naslednje besede:

»Načelom socialne demokracije nasprotujejo polnoma, žalostne razmere sedanje družbe v področju sedaj obstoječe družabne oblike odstraniti. (Protokoll des Parteitages zu Köln 155. 1893.)«

Med tem, ko revizionisti nočejo kmetu, rokodelcu in malemu obrtniku vzeti orodja, to je posestva, hoče radikalnejša struja našete sloje docela uničiti.

Kaj ima kmet pričakovati od socialne demokracije, ga lahko pouče naslednji sklepi socialnih demokratov. nano je, da se sodrugi zelo, zelo pulijo za kmeta, pri katerem dosedaj še niso imeli bogve kake sreče. Da bi kmet spoznal ljubeče ga socialne demokrate, kako očetovsko skrbijo tudi zanj, je strankarski shod v Frankfurtu leta 1894. sestavil posebno agrarno komisijo, ki naj bi se v očetovski skrbi za »ubogega tlačnega kmeta« pečala z agrarnim vprašanjem. A to so bile le limanice, na katere naj bi sedel neumni, zarobljeni kmet, kakor ga sociji najraje imenujejo, izvzemši čase volitev. Kajti po brezkončni debati je bil predlog, ki ga je ta agrarna komisija sestavila v prilog kmečkega stanu, na strankarskem shodu, zavržen z motivacijo: »Potem predlogu bi se kmetski stan povzdignil, to se pravi, zasebna posest bi se ojačila. (Protokoll des Parteitages zu Breslau, 204, 1895.)« A ravno tako ojačenje zasebne lasti nasprotuje popolnoma načelu socialne demokracije, kakor razvidimo iz njenih razprav: »Z velikim zadovoljstvom se more konstatirati, da so bili vsi udje komisije (agrarne) edini v poglaviti zahtevi. — Prenešenje vse lastnine in posesti na skupno posest družbe. (Verhandlungen des internationalen soz. Arbeiter- und Gewerkschaftskongresses zu London, 14, 27. Juli bis 1. August 1896.)

Kmetski stan naj se izroči poginu, kajti: »Da bi se potegovali za ohranjenje kmetskega stanu, nimamo nobenega povoda; to bi se zgodilo le tedaj, ako bi jih okrepili v njihovem posestvu: v tem slučaju pa bi popolnoma nasprotno ravnali, kakor navadno. (Protokoll des Parteitages zu Breslau, 125, 1895.)«

Previdnejši, ali bolj rečeno bolj hinavski je sodrug Atlantikus. On predlaga namreč: »Malim kmetom naj se posestvo pusti, zato, da se bodo lažje pridobili!«

Tako hočejo socialni demokratje, ti prijatelji trpečega človeštva, opehariti trpina-kmeta še za tisto malo posest, katero sedaj oskrbuje kot prost in svoboden gospodar na prosti zemlji!

Z gnjusom se mora vsak človek, ki ima le še malce poštenosti v sebi, obrniti od teh prebrisanih tatov! Rudečica jeze in sramote mora zaliti vsakega, ki ima le še nekoliko čuta za ljubezen, resnico in pravico, ko to bere!

Torej kmetu, največjemu, najbolj zaničevanemu trpinu, ob katerega se sme vsak najpodlejši capin obregnuti, katerega zasramovati si štejejo gotovi ljudje v dolžnost in celo v čast, torej temu ubogemu kmetu, ki si je z žulji svojih rok prihranil, od ust pritrjal, da si je kupil in da obdelava košček zemlje, na kateri se trudi noč in dan v potu svojega obraza, katero s svojim gnoje mgnoji in namaka, katera mu pri naša komaj toliko pridelkov, da sebe in svojo družino pošteno preživi, katero ljubi iz dna svojega srca, vsaj se čuti na nji domačega, prostega, torej še to edino veselje mu hočejo vzeti ti naši ljubi rudečebretci!?

O, dobro si jih zapomni trpin-kmet, te svoje prijatelje (?), te novodobne tvoje osrečevalce, ki te hočejo osrečiti, ki ti hočejo pomagati s tem, da ti bodo vzeli še to malo, kar imaš! Pokaži jim vrata, kadar bodo prišli loviti te na li-

manice nebosežnih obljub, kadar bodo prišli po tvoj glas pri teh ali onih volitvah!

Ali ti je znan pregovor: V lastno skledo pljuje? Glej to bi delal tudi ti! Sebi bi največ škodoval, ako bi se strinjal s soc. demokracijo, ki te hoče oropati zadnje grude tvojega prostega posestva, da ne boš več prost gospod na svoji zemlji, ampak zopet suženj, rob in tlačan soc. demokracije oziroma njenih glav, ki te bodo še veliko brezobzirnejše stiskali in mučili, kakor nekdanji graščinski beriči, veliko ostreje nadzirali, kakor nekdanji valpeti, veliko brezsrčneje izsesavali in izrabljali, kakor nekdanji nesmiljeni graščaki! Dobro si jih zapomni in ogibaj se jih, ko okuženih ljudij!

Ista nevarnost, kakor kmetu, pa preti tudi rokodelcu in malemu obrtniku. (Velikim obrtnikom, torej kapitalistom se ni treba bati!) »Naloga, dolžnost soc. demokracije je, vse te gospodarski (ekonomski) smrti posvečene sloje prepričati, da ne smejo rešitve čakati v preteklosti, ampak le v prihodnosti, da se zastarele, preživljene oblike pridelovanja in življenja (Produktions- und Existenzformen) ne morejo galvanizirati in na umetni način pri življenju ohraniti, ampak da je treba poiskati novih produkcijskih in eksistenčnih oblik prav tako, kakor namerava udeleževati soc. demokracija. (»Die Tätigkeit des deutschen Reichstages« v 1890—1893—10.)«

Soc. demokracija hoče nižje sloje najprvo prepričati, da je edina pot k sreči in blagostanju proletariziranje kmetstva-rokodelstva in obrtstva.

»Pogina srednjih stanov ne morejo prepričati nobene srednjeveške, starokopitne naprave (kakor na primer spričevalo usposobljenosti, diplome, združnice vezavne, [obligatorische Innung]), ampak le jasno spoznanje, da se mora v očigled tako hitro se razširjajoče meščanske družbe rokodelstvo in maloobrtnstvo vedno bolj proletarizirati (Protokoll des Parteitages zu Köln, 92.)«

In da boš vedel, ti kmet, ti rokodelca in ti obrtnik, kako vlogo boš igral v oni nori bodoči državi, ki jo hočejo ustvariti ti tvoji prijatelji, premisli naslednje besede: »Razume se, da hočemo mi (soc. demokratje) pridobiti tudi male posestnike, a le na ta način, da jih prepričamo, da ko posestniki nimajo bodočnosti, ampak da je njihova bodočnost le v »bodočnosti proletarijata (Protokoll des Parteitages zu Breslau, 110.)«

Vse te izjave merodajnih voditeljev soc. demokracije kažejo dovolj jasno, da soc. demokracija noče na noben način priti do cilja potom razvoja, miru, dela in pametnih reform, ampak le po nasilnosti. Saj mora vedeti vendar vsak človek, da ne bo noben posestnik mirno gledal, ko bi mu sodrugi začeli jemati posestvo, zemljo, živino itd., da ne bo noben obrtnik in delavec dovolil, da bi se sociji vmešavali v njegove kupčijske zveze, za katere je pač sam odgovoren. Kakor hitro bi soc. demokracija res začela z razlastitvijo posameznih posestnikov, bi nastal boj na življenje in smrt, boj, iz katerega pa soc. demokracija ne bo izšla kot zmagovalka, ampak kot goljufiva vedeževalka, razkrinkana po tem vročem boju tako, da bo celi svet spoznal vso njeno nesramnost, ostudnost in hinavščino.

Da jih čaka hud, vroč boj, tega se tudi sami dobro zavedajo. Zato si že nabirajo vojakov!

»Soc. demokracija, ki hoče sedanji družabni red do cela premeniti in ki je po njenih načelih revolucionarska stranska, ve dobro, da svojih ciljev ne bo mogla doseči po postavi za varstvo delavcev. Mi vemo pa tudi, da moremo svoje cilje veliko preje doseči, ako rojakom priskrbimo izboljšanje razmer (Protokoll des Parteitages zu Halle, 84—1890.)«

Da pa bodo ti rojaki zvestejši njeni pristaši, ki ji bodo posvetili vse svoje duševne in telesne moči, zato skrbi ravno soc. demokracija, da bi stanje delavcev že sedaj, še predno bo napočil oni srečni dan vesoljne blaženosti tu na zemlji, katero menijo sodrugi doseči brez Boga, o čemur bomo še pozneje govorili z lastnimi močmi, izboljšala s tem, da se delavni dan omeji le na nekaj ur, plača pa nasprotno zelo poviša!

To nam jasno pričajo besede sodruga Robert Schmidta: »Najboljše in najbolj inteligentne borive najdemo v vrstah dobro plačanih delavcev. Slabo plačani delavci se kaj težko pridobijo za delujoče bojovníke pri delavskem gibanju (Protokoll des Parteitages zu Jena, 247, 1905.)«

* H. Sienkiewicz. **V pustinjah in puščavi.** Roman iz Mahdijevih časov. Iz poljščine prevedel dr. L. Lenard. Cena 2 K 80 v., v platnu 3 K 90 vin. Roman je izšel kot XVII. zvezek »Ljudske knjižnice« ter se dobiva v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani. Torišča tega romana so namreč tajnostne in razsežne pokrajine srednje Afrike in iz njega diha življenje divjih in doslej še malo znanih afriških rodov: Arabcev in zamorcev. V romanu nastopi obljubljeni mesija mohamedanski Mahdi, ki je znal fanatizirati divje Mohamedanske rodove severne Afrike ter je pred par desetletji oblił s krvjo celo severno Afriko ter je napolnil s strahom in trepetom Sudan, Arabijo in Egipt, dokler mu ni angleška sablja zadala zadnjega udarca. Z njemu lastno mičnostjo slika pisatelj tekem povesti čudežne dogodljaje dveh otrok, katera divji Mahdijci odpeljejo v sužnost ter zahtevajo, da zatajita sveto vero. Otroka pa ostaneta zvesta svoji veri in deček — 14leten Poljak — pove samemu Mahdiju v obraz, da bo do konca življenja spoznaval Kristusa, ne pa Alaha za svojega Boga. Mahdi priseže radi tega obema otrokoma pogin, ker si pa iz sebičnih vzrokov noče sam svojih rok omadeževati z njiju krvjo, odpošlje ju s posebnim, nad vse hudobnim spremstvom naprej v divje puščave, kjer gospodari lev, mržlica in smrt. Deček pa s svojo moško neustrašenostjo in razumnostjo reši deklico ter jo srečno vodi skozi tisoč strašnih nevarnosti — otme jo tako rekoč iz levjega žrela — dokler jima največji sovražnik človeškega življenja, neznosna žeja sredi širokih brezvodnih afriških pustinj, ne zažuga z neizogibnim poginom, katerega ju otme le srečno naključje. Ker je roman pisan z izredno mičnostjo in prijaznostjo, katero premore le silni duh Sienkiewiczev, ga bo vsak gotovo večkrat prebral. Kratko rečeno je to eno najvabljivejših Sienkiewiczevih del, katero podaja »Ljudska knjižnica« v XVII. zvezku svojim naročnikom. Izredno nizka cena bo pomogla, da se bo kar najhitreje splošno razširilo med slovenskim ljudstvom.

Ne pozabite, da je treba delati na vso moč za Vaše glasilo „Našo moč“. Cim več naročnikov, tem večji vpliv bo imelo Vaše glasilo.

Izmed dobrega najboljše

je in ostane

pravi : Franckov: kavini pridatek.

Odličen, najfinejši okus, lepa, temnorjava barva, velika izdatnost so njega posebne vrline. — Zahtevajte, prosimo, pri nakupu izrečno

pravi : Franck: s kavinim mlinčkom.

Splosno in vedno bolj priljubljena je pa tudi najboljša vseh žitnih kav, to je

Franckova Perl-ržena kava

v belosivih zavitkih.

Iz najboljših in najčistejših snovi napravljena odlikuje se Franckova ržena kava po svojem močnem, zrnati kavi enakem, dobrem okusu.

Poizkušnja z enim zavitkom Franckove rži Vas bo gotovo popolnoma zadovoljila.

Obe vrsti teh izdelkov lahko povsod dobite!

**Najboljša, najsigurnejša
prilika za štedenje!**

Denarni promet
l. 1911. čez 82 milijonov K
Stanje vlog čez 22 milijonov K.
Lastna glavica
■ K 704.939.27. ■

**Ljudska
posojilnica**

registr. zadruga z neomenjeno zavezo
Miklošičeva cesta 6
pritličje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franč. cerkvijo

prejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1 ure
pop. terjih obrestuje **4 1/2 %** brez
po kakega odbitka,
tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4.50 na leto.
Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da
bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po
pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, graščak, drž. in dež. posl. predsednik; Josip Šiška, stolni kanonik, podpred.; Odborniki: Anton Belec, posest., podj. in trg. v Št. Vidu n. Lj.; Dr. Josip Dermastia; Anton Kobi, pos. in trg., Breg pri Borovni.; Karol Kauschegg, velepos. v Ljubljani; Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani; Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni posest. v Ljubljani; Fran Leskovic, hišni posest. in blag. „Ljudske posojil.“; Ivan Pollak ml., tov.; Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani; Gregor Šlibar, župnik v Rudniku.

Priporočajte povsod „Našo Moč“!

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na **Simona Kmetka**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Priporočamo domačo trgovino z oblekami
Maček & Komp.

Franca Josipa cesta št. 3.
Založniki c. kr. priv. južne železnice.
Solidna postrežba! Znižane cene!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol, LJUBLJANA
Mestni trg št. 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izbor vezenin, čipk, rokavic, nogavico,
otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov,
žepnih robocev, ovratnikov, zavratnic, volne,
bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

ANT. BAJEC, Ljubljana

cvetlični salon p. Trančo 2, vrtnarija Tržaška c. 34
izdeluje šopke, vence, trakove z napisl. To-
varniška zaloga vencev, prepariranih in
umetnih rastlin in cvetlic.

Zunanja naročila z obratno pošto. Brzjavi: Bajec, Ljubljana

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode, dečke
in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

I. VECCHIET

urar in draguljar, Ljubljana

Selenburgova ulica 7, nasproti glavne
pošte.

Sprejema popravila, izvršuje zlatarska dela
po naročilu. Kupuje ali zamenja z novimi
predmeti staro zlato in srebro, brilante, dija-
mante in drugo bisere. — Zaloga precizij-
skih žepnih ur. — Postrežba točna in solidna.

**Dežnike in
solnčnike
domačega izdelka**

najboljše kakovosti, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu

Josip Vidmar, tovarna dežnikov, Ljubljana Pred škofijo št. 19,
— Stari trg št. 4. — Prešernova ulica št. 4.
Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Iv. Buggenig, sodarski mojster
Ljubljana, Cesta
na Rudolfovo že-
leznico št. 5.

Priporočata svojo veliko sodov. Prevzema tudi vsa v
zalogo vsakovrstnih njegovo stroko spada-
joča dela po najnižjih cenah. Solidno delo. Točna postrežba.

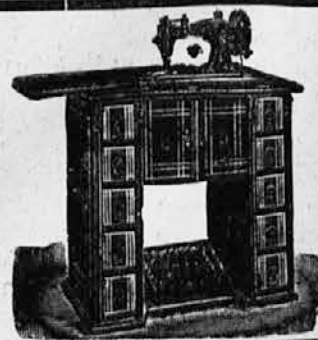
Ivan Jax in sin v Ljubljani,
Dunajska cesta 17

priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih

**voznih koles in
šivalnih strojev**

za rodbino in obrt.

A. Lukič
Slovenska
konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke, deklice.
Ljubljana
Pred škofijo 19.

Lekarna „Pri Kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapijice za želodec, izvrstno, krepljivo in slast do jedi pospe-
šujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapijice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju nog,
škaflija 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde kože, ste-
klenica 70 v.
„Sladin“ za otroke škaflija 50 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepljivo sredstvo
steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrstnen pripomoček proti kašlju, stekl. 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v, in 4 krono 80 v.

A. Žibert, Ljubljana

Prešernova ulica

:: priporočata svojo ::

veliko zalogo čevljev

:: domačega izdelka ::

**Agitirajte za naše časopise, po-
sebno za del. list „Našo Moč“.**

Pozor slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(Pri Češniku) LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

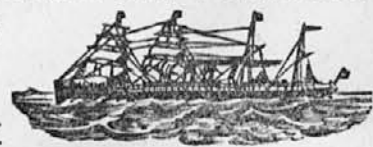
v kateri dobite vedno v veliki izbori naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!

**Havre
New-York**

francoska prekomorska družba

Veljavne vožne liste (Sifkarte) za francosko linijo čez Havre,
ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna
pojasnila, daje samo **ED. ŠMARD**

oblastveno potrjena potovsluša pisarna v Ljubljani, Dunajska
cesta št. 18 v novi hiši »Kmetijske posojilnice« nasproti gostilne
pri »Figovcu«.

Spominjajte se pri vseh prireditvah,
pri vseh veselih in žalostnih dogod-
kih „Slovenske Straže!“

TEOD. KORN

pokrivalec streh in klepar, vpeljalec strelododov ter instalater
vodovodov, LJUBLJANA, POLJANSKA CESTA 8.

Priporočata se za izvrševanje vsakršnih kleparskih del ter pokrivanje
streh z angleškim, francoskim in tuzemskim škrljem z asbest-ce-
mentnim škrljem (Eternit) patent Hatschek z izbočno in ploščnato
opeko, lesno-cementno in srebro opeko. Vsa stavbinska in galan-
terijska kleparska dela v priznani solidni izvršitvi.